

Asia: VN/9336/2025

Lausuntopyyntö maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

LUONNOS SUOMEN KARHUKANNAN HOITOSUUNNITELMAKSI

Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaa päivitetään. Päivitys on perusteltu ja kannatettava, ottaen huomioon pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman, jonka mukaan suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestävyyden. Hoitosuunnitelmaluonnos tukee hallitus-ohjelman kirjauksia.

Karhukannan hoitosuunnitelman päätavoitteet ovat kannatettavia. Hoitosuunnitelmassa poronhoitoalueelle tavoitteeksi on kirjattu, että karhujen aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Tämä on erittäin tärkeä lähtökohta. Karhun aiheuttamat porovahinkomäärät poronhoitoalueella ovat olleet kasvussa samaan aikaan petovahinkojen kokonaismäärän kasvun kanssa. Jatkuvasti kasvava vahinkomäärä aiheuttaa mittavia ongelmia poronhoidon toimintaedellytyksille. Petovahinkokertymät heikentävät merkittävästi siitosporojen jalostusta, vähentävät teurasporojen määriä ja horjuttavat koko elinkeinotoiminnan ketjua. Teurasporojen määrät ovat laskeneet paikoin erittäin alhaisiksi, ja petovahingoista aiheutuu paliskunnille ja poronmistajille mittavia kustannuksia, kuten jatkuva paimennustarve, löytymätön hävikki ja petojen poistotoimet. Kaikki nämä aiheuttavat elinkeinolle taloudellista ja sosiaalista kuormitusta.

Hoitosuunnitelmaluonnoksen mukaan poronhoitoalueella tavoitteena on karhun aiheuttamien vahinkojen vähentäminen vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla ja karhun kiintiömetsästyksellä (ns. keskeytys-metsästys). Tämä tavoite on poroelinkeinoille erittäin tärkeä. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien käytäntöihin tarvittaisiin joustavuutta, jotta vahinkomäärät saataisiin laskuun. Poronhoitajien oikeusturvan ja omaisuuden suojan vuoksi petokantoja tulee pystyä säätelemään.

Poronhoitoalueen karhunmetsästyksen mitoituksessa esitetään kannanhoitosuunnitelman toimenpiteenä seurattavaksi karhun aiheuttamien vahinkojen kehittymistä alueellisesti ja kokonaisvahinkokertymän kautta, koska poronhoitoalueen kanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä. Tämä on tarkoituksenmukainen lähtökohta, mutta asiaa arvioitaessa on huomioitava karhun aiheuttama mittava porohävikki. Kesän aikana tapahtuvista karhuvahingoista löytyy vain murto-osa, eivätkä löytyneet vahingot anna kattavaa kuvaa karhutuhojen kokonaisuudesta. Karhun vaikutus porojen teurasmääriin on huomattava.

Mikäli Maa- ja metsätalousministeriö tilanteen niin vaatiessa tulee arvioimaan yhdessä Norjan ja Ruotsin viranomaisten kanssa Suomen ja Skandinavian karhupopulaatioiden yhteyksien turvaamisessa tarvittavan toimia, tulee poroelinkeino pitää tiiviisti mukana jo suunnittelutyössä. Hoitosuunnitelmassa on kuitenkin todettu myös, että karhuhavaintoja tehdään ja niiden tappamia poroja on löydetty myös varsin runsaasti Länsi-Lapin alueella esimerkiksi Enontekiön eteläosista ja Muoniosta, joten yhteydet skandinaavisen ja suomalais-venäläisen karhukannan välillä näyttäisivät kehittyvän suotuisaan suuntaan.

Hoitosuunnitelman toimenpiteenä esitetään, että Maa- ja metsätalousministeriö käynnistää laajapohjaisen hankkeen, jossa selvitetään suurpetojen kuten karhujen niin yksityis- kuin matkailukäytössä olevien ruokintapaikkojen vaikutuksia ja laaditaan mahdollinen ohjeistus niiden käyttöä ja perustamista varten. Hankkeessa selvitetään myös tarve säädellä karhukuvaustoimintaa tai haaskanpitoa lainsäädännön keinoin. Paliskuntain yhdistyksen näkemyksen mukaan ravintohoukuttimien ja haaskankäyttö petojen houkutteluun tulee ehdottomasti kieltää kokonaan poronhoitoalueella ja sen lähialueilla. Säätelylle ja lainsäädännölle on tarvetta kuvaustoiminnan aiheuttamien ongelmien vuoksi. Paliskuntain yhdistys korostaa, että ravintohoukuttimien käyttö ja lisäruokinta eivät ole ongelma pelkästään siksi, että ne totut-tavat petoja ihmisiin. Petojen haaskakuvaustoiminta on aktiivista poronhoitoalueen itärajalla. Kyseinen toiminta aiheuttaa erittäin merkittäviä vahinkoja porotaloudelle, erityisesti poronhoitoalueen eteläisissä itäosissa. Ruokintapaikat keräävät ympäristöön huomattavia petokeskittymiä, jotka aiheuttavat mittavia porotuhvoja ja estävät porojen normaalin laidunten käytön, ajaen porot ihmisasutuksen tuntumaan, pelloille ja pihoihin. Mikäli toimintaa on tarkoituksenmukaista sallia ylipäättään missään, tulee se yksiselitteisesti ohjata poronhoitoalueen ulkopuolelle, riittävän etäälle poro- ja metsäpeura-alueilta, muualle Suomeen. Kuvaustoiminnassa lähtökohtana tulisi olla aidattujen petojen kuvaaminen ja tällaista toimin-taa voisi kehittää esimerkiksi eläintarhojen kanssa yhteistyössä.

Suomen karhukannan suotuisan suojelutason viitearvoksi esitetään hoitosuunnitelmassa 1400 yksilöä.

Hoitosuunnitelman mukaan ensimmäinen luontodirektiivin 17 artiklan mukainen raportti kattoi ajanjakson 2001–2006. Tällä aikavälillä karhukannan raporttoitiin vaihdelleen välillä 800–1100 yksilöä ja Suo-men karhukannan raporttoitiin olleen suotuisalla suojelun tasolla. Paliskuntain yhdistys katsoo, että 800–1100 yksilöä on täyttänyt karhukannan suotuisan suojelutason ja tämä tulisi olla myös hoitosuunnitelmassa lähtökohtana suotuisan suojelutason viitearvoksi.

Karhun kannanhoidollisen metsästyksen käyntiin saaminen nopeasti on tärkeää, jotta Suomen ja poron-hoitoalueen karhumäärät eivät kasva liiallisesti. Eteläisen Suomen kasvava karhukanta heijastuu poron-hoitoalueelle siirtyvien petojen myötä, mikä lisää porovahinkoja ja vaikeuttaa poronhoidon toiminta-edellytyksiä. Kannanhoidollisella metsästyksellä voidaan hillitä petokantojen kasvua ja vähentää poronhoitoalueelle vaeltavien yksilöiden määrää. Kannanhoidollisen metsästyksen tulisi kohdentua erityisesti poronhoitoalueen läheisyyteen Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan poronhoitoalueen vastaisille alueille porovahinkojen vähentämiseksi. Samalla vähennetään karhujen määrää metsäpeuralle tärkeitä alueilta. Karhun metsästäminen estyminen Eteläisemmässä Suomessa on lisännyt karhunmetsästyksen aiheuttamaa painetta poronhoitoalueella.

Lausunnon keskeinen sisältö

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä (enimmäispituus 1 sivu.)

Karhukannan hoitosuunnitelman päivittäminen on perusteltua ja kannatettavaa. Suunnitelma tukee hallitusohjelman linjauksia, joissa korostetaan suurpetopolitiikan sosiaalista kestävyyttä. Hoitosuunnitelman päätavoitteet ovat oikeansuuntaisia, ja erityisesti poronhoitoalueelle asetettu tavoite karhujen aiheuttamien vahinkojen pitäminen kohtuullisella tasolla on keskeinen porotalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Poronhoitoalueella karhujen aiheuttamien vahinkojen kasvu aiheuttaa merkittävää taloudellista ja sosiaalista kuormitusta. Kiintiömetsästys poronhoitoalueella ja vahinkoperusteisten poikkeuslupien käyttö karhukannan säätelyssä on tärkeää. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämiskäytäntöihin tarvitaan lisää joustavuutta.

Karhukannan arviointiin liittyvät epävarmuustekijät poronhoitoalueella edellyttävät kokonaisvahinkojen huomioimista, sillä merkittävä osa karhujen aiheuttamista porotuhoista jää havaitsematta. Ravinto-houkuttimien ja haaskojen käyttö tulee kieltää poronhoitoalueella ja sen lähialueilla, ja karhukuvaustoimintaa on tarpeen säädellä lainsäädännöllä.

Paliskuntain yhdistys esittää karhukannan suotuisan suojelutason viitearvoksi 800–1100 yksilöä, perus-tuen aiempaan raportointiin ajalta 2001–2006. Kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen

viivytyksettä on tärkeää erityisesti poronhoitoalueen läheisyydessä, jotta karhukannan kasvu ei vaaranna porotalouden toimintaedellytyksiä eikä heikennä metsäpeuran elinalueita ja metsäpeurakannan elinvoimaisuutta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila

toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Maaren Angeli, maaren.angeli@paliskunnat.fi, +358 40 6858958

Valkama Sirpa
Paliskuntain yhdistys